

Nr 211.

Av herr **Andersson, Gunnar**, om skrivelse till Konungen angående framläggande av förslag till lag om arbetsblock inom jordbruket.

Enligt kungl. kungörelsen av den 18 juli 1942 skall inom rikets jordbruksnäring finnas upprättad en arbetsblockorganisation med syfte att i ett krisläge utnyttja vad som inom näringen finnes tillgängligt av arbetskraft, dragare och maskinell utrustning på sådant sätt, att bästa möjliga produktionsresultat erhålles.

I denna organisation äro f. n. praktiskt taget samtliga brukningsdelar i vårt land med en åkerareal överstigande en hektar infogade. Mobiliseringsplaner ha upprättats för 368 897 brukningsdelar med en sammanlagd åkerareal av 3 646 229 hektar. Brukningsdelarna äro fördelade på 40 414 arbetsblock. På varje arbetsblock komma i genomsnitt 9 brukningsdelar och ca 90 hektar åkerjord. Arbetsblocken i en eller flera kommuner äro sammanslutna i överblock, överblocken sortera länsvis under en länsblockmyndighet. I spetsen för hela arbetsblockorganisationen står riksblockmyndigheten, vilken förordnats av Kungl. Maj:t och består av ledamöter från arbetsmarknadskommissionen och livsmedelskommissionen.

Organisationens uppgift är att i en krissituation, då större delen av den värnpliktiga manliga jordbrukspersonalen blivit inkallad till militärtjänst och då militärmyndigheterna rekvirerat en stor del av jordbrukets dragkraft — såväl hästar som traktorer — inom arbetsblocken samordna jordbruksdriften, i avsikt att så rationellt som möjligt utnyttja såväl den vid jordbruket kvarvarande arbetskraften och dragkraften som den från annat håll tillförda reservarbetskraften, allt i syfte att upprätthålla den livsmedelsproduktion, som för bevarandet av rikets frihet och oberoende är av samma betydelse som den rent militära beredskapen.

För att detta ändamål skall kunna uppnås måste vissa förutsättningar vara för handen. Förekomsten enbart av organisationens administrativa apparat är icke till fyllest. Organisationen måste förlänas en sådan fasthet, att den i ett krisläge blir funktionsduglig. En sådan fasthet kan endast förekomsten av i lag stadgade bestämmelser skänka. Att i ett krisläge helt förlita sig på frivillighet vore lätt sinnigt. Organisationen medlemmar måste kunna åläggas laglig skyldighet att åt varandra tillhandahålla arbetskraft, dragare och maskiner. Länsblockledare, överblockledare och blockledare behöva lagens stöd för att kunna utöva sina be-

fogenheter och helt kunna disponera över såväl den kvalificerade arbetskraft, som de kvarvarande till krigstjänst icke uttagna jordbrukarna och jordbruksarbetarna utgöra, som över den reservarbetskraft, på vars rekrytering under de senaste två åren ett omfattande och kostsamt arbete nedlagts. Lagen om tjänsteplikt är här icke till fyllest. Behov av en speciell lag om jordbrukets arbetsblock — av karaktären beredskapslag — föreligger. Beaktas bör också, att så länge en dylik lag icke finnes, det icke är möjligt för riksblockmyndigheten att vidtaga ytterligare förberedande planläggningsåtgärder, såsom utfärdande av anvisningar för ett verkställighetsskede.

Vid de sammanträden, jag i egenskap av länsblockledare i Södermanlands län hållit med länets överblockledare liksom vid många enskilda överläggningar jag haft med dem, har med skärpa från deras sida framhållits nödvändigheten av att de bli utrustade med lagliga befogenheter för att kunna fullgöra de uppgifter, som i en krissituation komma att åvila dem. Samma krav ha upprepade gånger rests vid överläggningar med landets länsblockledare inför riksblockmyndigheten.

För att den viktiga del av det svenska jordbrukets beredskap, som arbetsblockorganisationen utgör, i en krissituation skall kunna fylla sin uppgift, erfordras att organisationen erhåller lagens stöd.

I anslutning till vad jag sålunda framställt hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära framläggande snarast möjligt — helst för innevarande års riksdag — av proposition med förslag till lag om arbetsblock inom jordbruket.

Stockholm den 22 januari 1944.

Gunnar A. Andersson.
